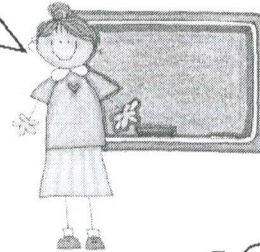

Μάθημα 7^ο : α) ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ - β) Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΕΣ

Πρέπει να κατανοήσουμε για τη **Φιλική Εταιρεία** :

1. ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ + ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ
2. ΤΟΥΣ ΙΔΡΥΤΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ
3. ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΡΧΗΓΟΥ
4. ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΔΟΥΝΑΒΙΕΣ ΗΓΕΜΟΝΙΕΣ

Ας γίνουμε
για λίγο
συνωμότες
(με την καλή
έννοια!)

Ξανθό
τσακάλι,
με μια
σκούφα
στο
τσακάλι

Εμείς, οι 3 έμποροι από την Οδησό
ιδρύουμε τη Φιλική Εταιρεία
για να επαναστατήσουν οι Έλληνες

- **Τόπος - Χρόνος**
ιδρύσης → Οδησός της
Ρωσίας, 1814 (το 1818 μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη)
- **Ιδρυτές** : Νικόλαος Σκουφάς, Αθανάσιος Τσακάλωφ, Εμμανουήλ Ξάνθος, Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος

- **Σκοπός**: η Φιλική Εταιρεία ήταν μια μυστική οργάνωση που σκοπό είχε την προετοιμασία του ένοπλου αγώνα των Ελλήνων για ανεξαρτησία.

Δυσκολίες οργάνωσης :

- ❖ Ο μεγάλος γεωγραφικός χώρος που ήταν διάσπαρτοι οι Έλληνες
- ❖ Η μεγάλη μυστικότητα
- ❖ Ο φόβος των Ελλήνων που είχαν δει άλλα απελευθερωτικά κινήματα να αποτυγχάνουν
- ❖ Η ποικιλομορφία των κοινωνικών τάξεων στις οποίες έπρεπε να απευθυνθούν οι Φιλικοί

Τα πλεονεκτήματα :

- ❖ τα σοβαρά προβλήματα στο εσωτερικό της οθ. αυτοκρατορίας
- ❖ η διάδοση των ιδεών της γαλλικής επανάστασης στους Έλληνες
- ❖ η ωρίμανση του αιτήματος για ανεξαρτησία στην Ελλάδα

Η οργάνωση

- ❖ η εταιρεία ακολουθούσε το πρότυπο των **καρμπονάρων**.
- ❖ Υπήρχαν στάδια μύησης.
- ❖ Τα μέλη ορκίζονταν πίστη και αφοσίωση
- ❖ Οι επίορκοι τιμωρούνταν με θάνατο
- ❖ Τα μέλη χρησιμοποιούσαν ψευδώνυμο και κρυπτογραφικό αλφάβητο

Τα μέλη

- ❖ Πλούσιοι Έλληνες έμποροι (αρχικά)
- ❖ Μικροέμποροι, διανοούμενοι κ.α. κοινωνικές ομάδες
- ❖ Γυναίκες γίνονταν δεκτές μόνο κατ' εξαίρεση

Η ηγεσία (Αόρατη Αρχή)

- ❖ Ήταν μυστική
- ❖ Άρνηση **Ιωάννη Καποδίστρια** να αναλάβει την ηγεσία της εταιρείας γιατί θεωρούσε ότι δεν ήταν ακόμη ώρα να ξεσπάσει επανάσταση
- ❖ Την αρχηγία πήρε ο **Αλέξανδρος Υψηλάντης** (Γενικός Επίτροπος της Αρχής)

* Από πού ξεκίνησε η επανάσταση, πού δόθηκε η κρίσιμη μάχη και ποια η έκβαση της;

Η Φιλική Εταιρεία και η κήρυξη της ελληνικής επανάστασης στις παραδουνάβιες ηγεμονίες

Η ίδρυση και η ανάπτυξη της Φιλικής Εταιρείας

- Τι ήταν η Φιλική Εταιρεία;
 - **Μυστική οργάνωση** που δημιουργήθηκε το 1814 στον Οδησσό της Ρωσίας.
 - **Σκοπός** της: Η προετοιμασία του ένοπλου αγώνα των Ελλήνων για ανεξαρτησία.
 - **Πρωτεργάτες**: Νικόλαος Σκουφάς, Αθανάσιος Τσακάλωφ, Εμμανουήλ Ξάνθος, Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος.
- **Δυσκολίες** στο έργο της Φιλικής Εταιρείας:
 - **Η διατήρηση της μυστικότητας** στη δράση της, ώστε να μη γίνουν αντιληπτοί οι Φιλικοί από τις ευρωπαϊκές απολυταρχικές εξουσίες.
 - **Οι δισταγμοί των Ελλήνων** που είχαν δει προηγούμενα επαναστατικά κινήματα να αποτυγχάνουν.
 - **Η κινητοποίηση ανθρώπων** που προέρχονταν από διαφορετικά οικονομικά και κοινωνικά στρώματα, σε έναν μεγάλο γεωγραφικό χώρο.
- Το **έργο** της Φιλικής Εταιρείας **ευνούσαν**:
 - Τα **εσωτερικά προβλήματα** που αντιμετώπιζε η **Οθωμανική** αυτοκρατορία.
 - Η **διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού** και της Γαλλικής επανάστασης ανάμεσα στους Έλληνες.
 - Η **ωριμότητα** ενός σημαντικού τμήματος του ελληνισμού **για δημιουργία ανεξάρτητου κράτους**.
- Η Φιλική Εταιρεία (**κανόνες λειτουργίας** της):
 - Υιοθέτησε το **πρότυπο άλλων μυστικών οργανώσεων** της Ευρώπης (π.χ. Καρμπονάροι της Ιταλίας).
 - **Δοκίμαζε** τα μέλη της πριν να τα εντάξει πλήρως σ' αυτήν.
 - **Όρκιζε** τα μέλη της για πίστη και αφοσίωση στην Εταιρεία.
 - **Προέβλεπε την ποινή του θανάτου** για παράβαση του όρκου.
 - Χρησιμοποιούσε **ψευδώνυμα** για τα μέλη της και **κρυπτογραφικό αλφάβητο** για την επικοινωνία.
- Μέχρι το 1817-1818 η Φιλική Εταιρεία απευθυνόταν **μόνο σε πλούσιους Έλληνες**. Οι περισσότεροι ήταν **αρνητικοί**.
- Στη συνέχεια, όταν απευθύνθηκε σε όλες τις κοινωνικές ομάδες αναπτύχθηκε γρήγορα.
- **Γυναίκες** γίνονταν δεκτές σε εξαιρετικές περιπτώσεις.
- Η **ηγεσία** της Φιλικής Εταιρείας παρέμενε **μυστική**. Διαδιδόταν ότι αποτελούνταν από **ισχυρά πρόσωπα**.
- Τελικά η ηγεσία ανατέθηκε στον **Αλέξανδρο Υψηλάντη**, ανώτερο αξιωματικό του ρωσικού στρατού (Γενικός Επίτροπος της Αρχής).

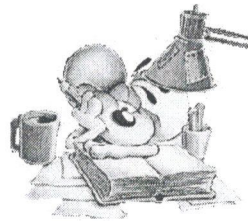
Η κήρυξη της ελληνικής επανάστασης στις Ηγεμονίες

- **Γιατί** η επανάσταση άρχισε από τις παραδουνάβιες ηγεμονίες;
 - Γιατί εκεί **δεν υπήρχε τουρκικός στρατός** (ρωσοτουρκική συμφωνία).
 - Γιατί βορειότερα **βρισκόταν ο ρωσικός στρατός** και υπήρχε η **ελπίδα** ότι θα βοηθούσε.
 - Γιατί είχε εξασφαλιστεί η **συμμετοχή κάποιων ηγετών** των Βαλκανίων.
 - ❖ Ο Σέρβος **Καραγεώργεβιτς** (μέλος της Φιλικής Εταιρείας) συνελήφθη από τις οθωμανικές αρχές και εκτελέστηκε.
 - ❖ Ο **Βλαντιμηρέσκου** (τοπικός ηγέτης στις ηγεμονίες) συμμετείχε μόνο στην αρχή.
- **Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης:**
 - **Ξεκίνησε** από τη **Ρωσία**, πέρασε τον Προύθο ποταμό και κήρυξε την επανάσταση στο **Ιάσιο** της Βλαχίας (24 Φεβρ. 1821).
 - Κυκλοφόρησε **προκηρύξεις** με τις οποίες κήρυττε την επανάσταση.
 - Άφηνε **να εννοηθεί** ότι πίσω από την επανάσταση βρισκόταν **η Ρωσία**.
 - Συγκρότησε το **στράτευμά** του.
- **Τα προβλήματα:**
 - Οι πλούσιοι Έλληνες των Ηγεμονιών **δεν ενίσχυσαν υλικά** την επανάσταση και η στρατολόγηση δεν προχωρούσε.
 - Ο τσάρος της Ρωσίας **αποκήρυξε την επανάσταση** και επέτρεψε την **είσοδο τουρκικού στρατού** στις Ηγεμονίες.
 - Ο πατριάρχης Γρηγόριος Ε' **αφόρισε** όσους συμμετείχαν στην επανάσταση.
 - Ο Βλαντιμηρέσκου **θεωρήθηκε προδότης** και **εκτελέστηκε** με εντολή της Φιλικής Εταιρείας.
- **Τα αποτελέσματα:**
 - **Ήττα** του Υψηλάντη και του Ιερού Λόχου (σπουδαστών) στο Δραγατσάνι (7 Ιουνίου 1821).
 - Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης **κατέφυγε** στην Αυστρία όπου και συνελήφθη.
 - Ο Γεωργάκης **Ολύμπιος ανατινάχτηκε** με τους συμπολεμιστές του στη Μονή Σέκκου.
 - Ο Ιωάννης Φαρμάκης **συνθηκολόγησε**, μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη όπου και **εκτελέστηκε**.

Ερωτήσεις

Στο βιβλίο: Σελ. 29, Ασκήσεις 1, 2

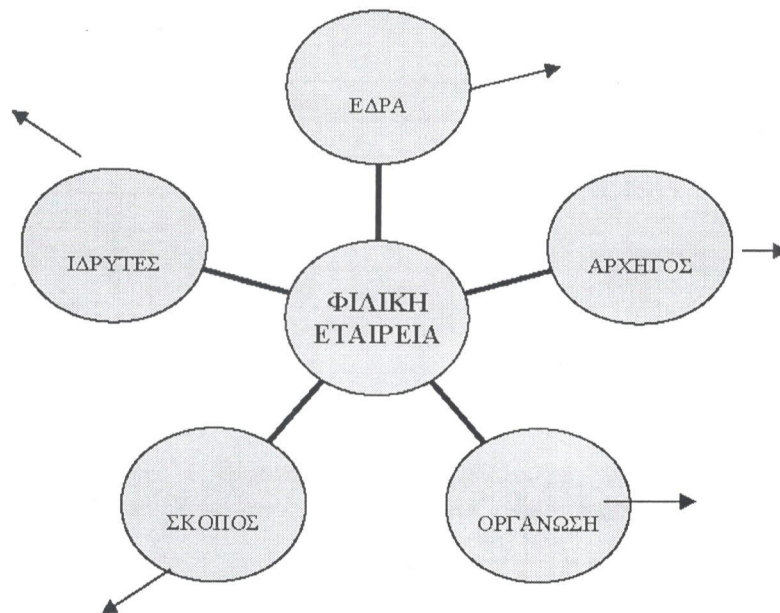
1. Τι ήταν η Φιλική Εταιρεία, για ποιον σκοπό ιδρύθηκε και ποιοι ήταν οι πρωτεργάτες της;
2. Ποιες δυσκολίες αντιμετώπιζε και έπρεπε να ξεπεράσει η Φιλική Εταιρεία, για να πραγματοποιήσει το έργο της;
3. Ποιοι παράγοντες ευνοούσαν το έργο της Φιλικής Εταιρείας;
4. Με ποιους κανόνες λειτουργούσε η Φιλική Εταιρεία;
5. Σε ποιον ανατέθηκε η ηγεσία της Φιλικής Εταιρείας και γιατί;
6. Για ποιους λόγους άρχισε η επανάσταση από τις παραδουνάβιες ηγεμονίες;
7. Ποια προβλήματα αντιμετώπισε η επανάσταση στις παραδουνάβιες ηγεμονίες;
8. Ποια ήταν τα αποτελέσματα της επανάστασης στις παραδουνάβιες ηγεμονίες;
9. Ποια ήταν τα αίτια της αποτυχίας της επανάστασης στις παραδουνάβιες ηγεμονίες;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Συμπλήρωσε το παρακάτω οργανόγραμμα: (προφ.)

2. Το κρυπτογραφικό σύστημα της φιλικής εταιρίας

Όπως θα παρατηρήσετε το κρυπτογραφικό σύστημα της φιλικής εταιρίας χωρίζεται σε τρία μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελείται από τα γράμματα **Α έως και Ε** του κανονικού αλφαβήτου όπου τα αντικαθιστούν αυθαίρετα κάποια άλλα. Το δεύτερο μέρος αποτελείται από τα γράμματα **Ζ έως και Ρ** του κανονικού αλφαβήτου όπου τα αντικαθιστούν αριθμοί. Το τρίτο μέρος αποτελείται από τα υπόλοιπα γράμματα του κανονικού αλφαβήτου

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ
η	ξ	υ	ψ	ω	1	2	3	4	5	6
Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Φ	Χ	Ψ	ΟΥ
7	4α	8	9	0	α	β	γ	δ	9α	ε

Θα σας δώσω ένα παράδειγμα για την χρήση του κρυπτογραφικού αυτού αλφαβήτου. Έστω πως ένα μήνυμα έλεγε: «Αύριο θα αρχίσει η μάχη». Αυτό κωδικοποιημένο με την χρήση του πιο πάνω κρυπτογραφήματος θα είχε ως εξής: «η3038 2η η0δ3αω3 3 6ηδ3»

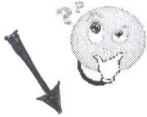
Επίσης, οι φιλικοί χρησιμοποιούσαν ένα κρυπτογραφικό λεξικό το οποίο αντικαθιστούσε ορισμένες λέξεις με άλλες διαφορετικής σημασίας. Έτσι επικοινωνούσαν με ασφάλεια, ακόμη και αν έπεφταν οι επιστολές τους στα χέρια του εχθρού.

Παράδειγμα:

Αγαπητικός = συγγενής	Αγκάθι = εχθρός
Αγοράζω = μαθαίνω	Κοπάδι = στόλος
Αλλάζοντες = φύλακες	Κύκλωψ = κατάσκοπος
Αρραβών = επικύρωση	Οινοπόται = Φαναριώτες
Βροχή = Αρχή της Εταιρείας	Οψάρια = σπαθιά
Δένδρα = τουφέκια	Πολλοί = Κεφαλλονίτες
Δυστυχείς = αρχιερείς συνόδου	Προίκα = στρατιωτική βοήθεια
Εκδικητικοί = προεστοί του Μοριά	Σκοτείνισμα = υποψία
Ελέφας = καράβι	Σύννεφα = μέλη της εταιρείας
Ελπίζοντες = κατάδικοι	Τζιράκι = πρέσβυς
Ευεργετικός = Καποδίστριας	Τραγουδιστής = κανόνι
Ίππος = καράβι μικρό	Υπανδρία = συμμαχία
Καλός = Αλέξανδρος Υψηλάντης	Χορευταί = κλέφτικα στρατεύματα
Καμήλα = πλοίο εμπορικό	

[Ο πίνακας, όπως και η δραστηριότητα που ακολουθεί, βρίσκονται στην παρακάτω ηλεκτρονική διεύθυνση. Εκεί θα βρείτε και άλλα, πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία για τη Φιλική εταιρεία!]

http://daskalosjf.blogspot.com/2011/01/blog-post_05.html

Συμβουλευόμαι το κρυπτογραφικό αλφάβητο της Φιλικής Εταιρείας και ...

Κρυπτογραφικό αλφάβητο της Φιλικής Εταιρείας																									
α	β	γ	δ	ε	ζ	θ	ι	κ	λ	μ	ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	φ	χ	ψ	ω				
η	ξ	υ	ψ	ω	1	2	3	4	5	6	7	4α	8	9	ο	α	β	γ	δ	9α	ε				

γράφω στον κρυπτογραφικό κώδικα τη φράση:

Ελευθερία ή Θάνατος

αποκρυπτογραφώ τη φράση:

γ35343 ωη3οω3η

Αλλά και : http://www.greekeducation.org/books/e-books/istoria6_erg_20-38.pdf

Ενοτ. 7^η (Ιστορία Γ'): Φιλική Εταιρεία: ο κρυπτογραφικός κώδικας

Οι Φιλικοί χρησιμοποιούσαν τα γνωστά γράμματα του αλφαβήτου αλλά με φωνητική αξία διαφορετική, π.χ. αντί για τα α, β, γ, έγραφαν αντίστοιχα: η, ζ, ψ.

Για τα κύρια ονόματα στελεχών της Εταιρείας είχαν γράμματα συνθηματικά:

Αθαν. Τσακάλωφ = **Α.Β.**

Νικ. Σκουφά = **Α.Γ.**

Εμμ. Ξάνθο = **Α.Ζ.**

Γρηγόριο Δικαίο = **Α.Μ.**

Για μερικά ονόματα ιδιαίτερης αξίας για την Εταιρία χρησιμοποιούσαν οι Φιλικοί ιδιαίτερη προσωνυμία ενδεικτική και της υπόληψης που ένωσαν γι' αυτά. Έτσι:

ο Αλέξανδρος Υψηλάντης επονομαζόταν **Καλός ή Ανδρέας Ραδάμανθους**, ο Καποδίστριας **Ευεργετικός**, ο Παπαφλέσσας **Αρμόδιος**.

Για μερικές κοινωνικές ομάδες με ιδιαίτερη σημασία για τους Φιλικούς χρησιμοποιήθηκαν επωνυμίες δηλωτικές ίσως και των αισθημάτων τους. Έτσι:

οι Πρόκριτοι του Μοριά φέρονται ως **Εκδικητικοί**, οι Φαναριώτες ως **Οινοπόται**, οι Αρχιερείς της Συνόδου **Δυστυχείς**.

Υπήρχαν λέξεις συνθηματικές ή συμβολικές για κάποιες έννοιες ειδικής σημασίας:

Αγαπητικός = συγγενής	Αγκάθι = εχθρός
Αγοράζω = μαθαίνω	Κοπάδι = στόλος
Αλλάζοντες = φύλακες	Κύκλωψ = κατάσκοπος
Αρραβών = επικύρωση	Οινοπόται = Φαναριώτες
Βροχή = Αρχή της Εταιρείας	Οψάρια = σπαθιά
Δένδρα = τουφέκια	Πολλοί = Κεφαλονίτες
Δυστυχείς = αρχιερείς συνόδου	Προίκα = στρατιωτική βοήθεια
Εκδικητικοί = προεστοί του Μοριά	Σκοτείνιασμα = υποψία
Ελέφας = καράβι	Σύννεφα = μέλη της εταιρείας
Ελπίζοντες = κατάδικοι	Τζιράκι = πρέσβυς
Ευεργετικός = Καποδίστριας	Τραγουδιστής = κανόνι
Ίππος = καράβι μικρό	Υπανδρία = συμμαχία
Καλός = Αλέξανδρος Υψηλάντης	Χορευταί = κλέφτικα στρατεύματα
Καμήλα = πλοίο εμπορικό	

Για τις προσωπικές συναντήσεις τους επινόησαν διάφορα συνθηματικά αναγνώρισης τόσο του προσώπου αλλά και της σχέσης του με την Εταιρία και του βαθμού ενημέρωσής του. Αν κάποιος μετέφερε μήνυμα (προφορικό συνήθως) σε άλλον:

- Πρώτα του έκανε νεύμα με το χέρι (φέρνοντας το δάχτυλο στο κάτω χείλος) ότι θέλει να του μιλήσει.
- Αν εκείνος ήταν ενημερωμένος ως μέλος της Εταιρίας μνημένο - ορκισμένο, ανταποκρινόταν με άλλη συμβολική κίνηση: κινούσε το χέρι του προς το πτερύγιο του αυτιού του, για να δηλώσει έτσι ότι είναι πρόθυμος να ακούσει.
- Έπειτα για επιβεβαίωση έλεγαν και μερικά συνθηματικά γράμματα ο κομιστής του μηνύματος και ο αναζητούμενος αποδέκτης:

Ο πρώτος έλεγε: λ

Ο δεύτερος πρόσθετε: α

Ο α': ν - Ο β': τ - Ο α': ο - Ο β': ν .

(Η λέξη που προκύπτει -λαντον- δε γνωρίζουμε αν είχε κάποιο ειδικό νόημα ή ήταν τυχαίο άθροισμα των έξι γραμμάτων).

Χρησιμοποιούσαν και αριθμούς με συνθηματική σημασία, όπως:

2. = Πελοπόννησος	83. = Τεργέστη
5. = Σπέτσες	101. = Ισμαήλι
6. = Ύδρα	108. = Αναγνωσταράς
20. = Γιάννενα	109. = Ιω. Φαρμάκης
26. = Ρούμελη	110. = Πέτρος Μαυρομιχάλης
39. = Βουκουρέστι	111. = Γεωργάκης Ολύμπιος
51. = Γαλάτσι	112. = Μπίμπασης Σάββας
62. = Κωνσταντινούπολη	118. = Θεόδωρος Κολοκοτρώνης
66. = Μυτιλήνη	114. = Χριστόφορος Περραιβός
68. = Σμύρνη	

Κατά συνήθεια, αν επερίεζε στα χέρια διωκτικών υπηρεσιών (π.χ. της αυστριακής αστυνομίας, που παρακολουθούσε άγρυπνα τις κινήσεις των Ελλήνων) μια επιστολή φιλικών των ανώτερων βαθμίδων, θα κρυφαιόταν διπλή αποκρυπτογράφηση, για να κατανοηθεί:

Τι εννοεί όταν λέει "ο Καλός ή ο Αρμόδιος σχεδιάζει να πάει με κοπάδι στο 2 έχοντας μαζί του 10.000 δέντρα";

Συμβουλευόμαι το κρυπτογραφικό αλφάβητο της Φιλικής Εταιρείας και ...

Κρυπτογραφικό αλφάβητο της Φιλικής Εταιρείας																									
α	β	γ	δ	ε	ς	θ	ι	κ	λ	μ	ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	φ	χ	ψ	ω	1	2	3	4
η	ξ	υ	φ	ω	1	2	3	4	5	6	7	4α	8	9	ο	α	β	γ	δ	9α	ε				

γράφω στον κρυπτογραφικό κώδικα τη φράση:

Ελευθερία ή Θάνατος

αποκρυπτογραφώ τη φράση:

γ35343 αβη3αω3η